

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 93/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tost/73/2021 z 8. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci

1. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh doručenej ústavnému súdu 27. januára 2022 vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry (ďalej len „vyšetrovateľ NAKA“) ČVS: PPZ-292/NKA-BA1-2020 z 25. novembra 2020 vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (ďalej len „TZ“) a pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a), c) a e) TZ s poukazom na § 138 písm. b) TZ.

2. Uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) č. k. 6Tp/12/2020 z 28. novembra 2020 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost/49/2020 z 18. decembra 2020 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ďalej len „TP“). Väzba sťažovateľa začala plynúť od 25. novembra 2020.

3. Na návrh prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry (ďalej len „ÚŠP“) bola sťažovateľovi uznesením ŠTS č. k. 6Tp/12/2020 z 9. júna 2021 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 5Tost/33/2021 z 24. júna 2021 predĺžená lehota trvania väzby do 25. decembra 2021.

4. Vyšetrovateľ NAKA uznesením ČVS: PPZ-292/NKA-BA1-2020 z 12. októbra 2021 sťažovateľovi rozšíril vznesené obvinenie za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d), ods. 2 písm. a) a c) a ods. 3 písm. c) TZ s poukazom na § 138 písm. b) TZ.

5. Na základe návrhu prokurátora ÚŠP z 18. novembra 2021 ŠTS uznesením č. k. 6Tp/12/2020 z 3. decembra 2021 predĺžil sťažovateľovi lehotu trvania väzby do 25. apríla 2022.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu ŠTS ako nedôvodnú s odôvodnením, že:

«... nebolo možné vyhovieť námietke obvineného... že sudca pre prípravné konanie „predĺžil lehotu väzby vo vzťahu k skutku, pre ktorý obvinený nie je vo väzbe, pričom je to dôležité pre posúdenie lehoty trvania väzby, ktorá je odlišná pri prečine, zločine a obzvlášť závažnom zločine“. Podľa § 76 ods. 11 Trestného poriadku „ak je obvinený v tom istom konaní stíhaný za viac úmyselných trestných činov, na určenie lehoty uvedenej v odseku 6 je rozhodujúci čin najprísnejšie trestný; rozhodnutie o väzby sa však na tento čin musí pri vymedzení dôvodov väzby skutkovo vzťahovať“. Obvinený... je totiž trestne stíhaný na základe uznesenia vyšetrovateľa... z 25. novembra 2020... ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin... na podklade ktorého bol aj vzatý do väzby... Obvinený je teda stále v lehote väzby prípravného konania z maximálnej lehoty 25 mesiacov [§ 76 ods. 7 písm. c) Trestného poriadku] a neskôr vznesené obvinenie nezmenilo nič na lehote väzby v prípravnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky musí opätovne zdôrazniť, že u obvineného... výpočet plánovaných procesných úkonov... v tejto trestnej veci, ktorej rozsah, čo sa participácie okruhu osôb zúčastnených na jej údajnom páchaní týka, je širší, lebo podľa uznesenia o vznesení obvinenia bolo „zatiahnutých“ do tejto činnosti množstvo ďalších osôb a hlavne pokiaľ ide o početnosť finančných tokov tejto trestnej činnosti na hráčsky účet obvineného, predstavuje pomerne rozsiahlu potrebu ich skúmania, a to hlavne v kontexte výsluchu osôb v procesnom postavení svedkov, ktorí mali procesné postavenie obvinených.

S ohľadom na rozsiahlosť dokazovania, z ktorého vyplývajú stále nové skutočnosti, ktoré treba preveriť vo vzťahu k obvinenému... skutočne nebolo možné trestné stíhanie doposiaľ skončiť v predĺženej lehote väzby, pričom prokurátorom navrhnuté predĺženie lehoty väzby o ďalšie 4 (štyri) mesiace u obvineného... sa javí vo svetle už skôr uvedeného ako súladné s účelom pozbavenia osobnej slobody obvineného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pritom bez výhrady prierezom obsahu predloženého spisu konštatuje realizáciu vyšetrovania a s ním súvisiacich procesných úkonov, nakoľko vychádzajúc z predloženého spisového materiálu nemá v súčasnom štádiu konania žiaden objektívny dôvod spochybňovať tak kvalitu, ako ani rozsah alebo význam procesných úkonov vykonávaných za účelom preukázania podozrenia zo spáchania trestného činu. Vzhľadom na časovú náročnosť vyvstávajúcu z vyššie načrtnutého množstva zabezpečených dôkazov možno ustáliť, že v priebehu úkonov trestného konania doposiaľ nedochádza k prieťahom vo veci samej, ktoré by mali subjektívny charakter, čo vylučuje záver o postupe orgánov činných v trestnom konaní v rozpore s § 2 ods. 6 Trestného poriadku.».

II. Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že súd predĺžil lehotu väzby vo vzťahu ku skutku, za ktorý sťažovateľ vo väzbe nie je. Rozhodnutie o predĺžení väzby sa vždy vzťahuje na konkrétny skutok, pre ktorý už bol sťažovateľ vzatý do väzby. Sťažovateľ sa domnieva, že najskôr malo dôjsť k rozšíreniu dôvodov väzby aj na skutok, pre ktorý bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie, inak nemôže byť predĺžená lehota väzby k tomuto skutku.

8. Sťažovateľ tiež namieta načasovanie ďalšieho vznesenia obvinenia. Nevie, prečo vznikol dôvod ďalšieho rozšírenia obvinenia pred koncom lehoty trvania už predĺženej lehoty väzby. Podľa sťažovateľa od skončenia základnej lehoty trvania väzby a ani v rámci jej predĺženia nepostupovali orgány činné v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa, ak orgány činné v trestnom konaní určité skôr zistené okolnosti kvôli nečinnosti, nedôslednosti alebo nepozornosti včas neuplatnili.

9. Sťažovateľ poznamenáva, že orgány činné v trestnom konaní mohli s niektorými dôkazmi a zisteniami prísť podstatne skôr, pretože od 25. novembra 2020 v rámci vykonania domovej prehliadky mali orgány činné v trestnom konaní získaný materiál (najmä mobilný telefón), na základe ktorého vzniesli nové obvinenie. Taktiež mali k dispozícii všetky výsluchy s výnimkou jednej obvinenej z 1. októbra 2021, ktorý mohol byť vykonaný podstatne skôr (obvinená je vo väzbe).

10. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenia, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K predĺženiu lehoty väzby na základe vzneseného obvinenia pre ďalší skutok:

11. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy: „*Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.*“

12. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy: „*Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.*“

13. Podľa § 76 ods. 11 TP: „*Ak je obvinený v tom istom konaní stíhaný za viac trestných činov, na určenie lehoty uvedenej v odseku 6 je rozhodujúci čin najprísnejšie trestný; rozhodnutie o väzbe sa však na tento čin musí pri vymedzení dôvodov väzby skutkovo vzťahovať. Ak je to potrebné na dosiahnutie tohto účelu, môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora rozhodnúť o zmene dôvodov väzby.*“

14. Podľa § 76 ods. 7 písm. d) TP: „*Z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá na prípravné konanie najviac dvadsaťpäť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin. Ustanovenie § 78 tým nie je dotknuté.*“

15. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019).

16. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj nedostatočná ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

17. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

18. Požiadavka, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby neprekročilo nevyhnutnú dobu, vyžaduje preveriť nielen existenciu a relevantnosť dôvodov väzby, ale aj doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní. Právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť totiž porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/1998).

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej sa predĺženie lehoty trvania väzby vzťahuje aj na skutok, voči ktorému sťažovateľ nie je stíhaný väzobne.

20. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že námietke sťažovateľa týkajúcej sa predĺženia lehoty trvania väzby na základe skutku, za ktorý sťažovateľ nie je väzobne stíhaný, nemôže vyhovieť z dôvodu, že aj po rozšírení obvinenia o ďalší skutok sa nezmenila právna kvalifikácia daného trestného činu (obzvlášť závažný zločin).

21. Ústavný súd konštatuje, že § 76 ods. 11 TP upravuje zásadu pre určenie lehoty trvania väzby v prípravnom konaní a v konaní pred súdom, s poukazom na odsek 6, v prípade súbehu trestných činov – prečinov, zločinov, obzvlášť závažných zločinov. V prípade, ak počas doby trvania väzby dôjde k vzneseniu obvinenia pre ďalší trestný čin, ktorý je prísnejší ako ten, pre ktorý bol obvinený vzatý do väzby, a táto okolnosť má vplyv na určenie lehoty trvania väzby v zmysle predchádzajúcich odsekov, mal by súd alebo sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora rozhodnúť o zmene dôvodov väzby. Rozhodnutie o väzbe je totiž okrem použitého právneho posúdenia príslušného skutku viazané aj na konkrétny skutok (skutky). Preto ak napríklad bol obvinený vzatý do väzby pre prečin a v priebehu plynutia lehoty väzby dôjde k vzneseniu obvinenia pre ďalší skutok právne posúdený ako zločin (obzvlášť závažný zločin),

mal by prokurátor navrhnúť zmenu dôvodov väzby aj pre tento skutok (zločin, obzvlášť závažný zločin) (Čentéš, J., a kolektív. Trestný poriadok. Veľký komentár. 4. aktualizované vydanie. EUROKÓDEX, 2019, s. 267).

22. Z už uvedeného ustanovenia (§ 76 ods. 11 TP) vyplýva, že rozhodnúť o zmene dôvodov väzby je potrebné predovšetkým v tých prípadoch, keď je obvinený stíhaný pre viacero trestných činov v tom istom konaní, pre ktoré zákon ustanovuje rôznu dĺžku lehoty väzby. V ostatných prípadoch síce môže súd, resp. sudca pre prípravné konanie, rozhodnúť o zmene dôvodov väzby, no robí tak spravidla vtedy, ak uzná, že to je potrebné (II. ÚS 867/2015).

23. Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ je sťažovateľ od začiatku trestného stíhania stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, prípadné ďalšie vznesené obvinenie na základe zisteného skutku, ktorý spadá pod právnu kvalifikáciu obzvlášť závažného zločinu [v tomto prípade § 172 ods. 3 písm. c) TZ], nemá v zásade vplyv na zmenu maximálnej dĺžky trvania väzby v prípravnom konaní podľa § 76 ods. 7 písm. d) TP. Z uvedeného vyplýva, že aj v prípade neexistencie ďalšieho uznesenia o vznesení obvinenia môže trvať väzba v prípravnom konaní v prípade trestnej veci sťažovateľa 25 mesiacov.

24. Sťažovateľ tiež poukázal na uznesenia najvyššieho súdu (č. k. 6Tost/31/2011 zo 6. októbra 2011 a č. k. 4Tost/38/2013 z 28. novembra 2013). Ústavný súd uvádza, že predmetné uznesenia riešili otázku rozšírenia väzobných dôvodov, ktoré boli orgánom činným v trestnom konaní známe už skôr, t. j. k útekovej a kolúznej väzbe bola pridaná aj preventívna väzba. Ústavný súd konštatuje, že predmetné uznesenia sa nevzťahujú na vec sťažovateľa, pretože v jeho prípade ide o predĺženie lehoty preventívnej väzby bez rozširovania väzobných dôvodov.

25. Ústavný súd vzhľadom na uvedené ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K účelovému vzneseniu ďalšieho obvinenia:

26. Ústavný súd, berúc do úvahy vlastné závery v predchádzajúcej časti k ďalšej sťažnostnej argumentácii predurčenej podnadpisom, predovšetkým poukazuje na princíp subsidiárnej právomoci ústavného súdu.

27. Podľa § 132 ods. 2 ZoÚS: *„Ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.“*

28. Podľa § 185 ods. 2 TP: *„Sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem uznesenia o začatí trestného stíhania. Uznesenie súdu alebo prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa, a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni.“*

29. Podľa § 210 TP: *„Obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prieťahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.“*

30. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 ZoÚS (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

31. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je totiž založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a nemôže preto nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Právomoc ústavného súdu je teda vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Jedinú výnimku z tohto pravidla predstavuje ustanovenie § 132 ods. 3 ZoÚS, podľa ktorého ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky nápravy, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti netvrdil, tým menej preukazoval.

32. Sťažovateľ namieta načasovanie ďalšieho vznesenia obvinenia, ktoré podľa neho je účelové vo vzťahu k ďalšiemu predĺženiu lehoty trvania väzby. Uviedol, že orgány činné v trestnom konaní disponovali dôkazmi podstatne skôr (mobilným telefónom získaným pri domovej prehliadke 25. novembra 2020), než aby boli predložené pred uplynutím lehoty trvania väzby sťažovateľa.

33. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že v prípade sťažovateľa je potrebné vykonať ďalšie vyšetrovacie (procesné) úkony vzhľadom na početnosť a rozsiahlosť finančných tokov na hráčsky účet sťažovateľa. Najvyšší súd ďalej poznamenal, že v rámci vyšetrovania trestnej veci sťažovateľa nedochádza k vzniku zbytočných prietahov vo vyšetrovaní.

34. Ústavný súd podotýka, že z ústavnej sťažnosti a jej príloh nie je zrejmé, či sťažovateľ podal sťažnosť v zmysle § 185 ods. 2 TP proti uzneseniu vyšetrovateľa NAKA ČVS: PPZ-292/NKA-BA1-2020 z 12. októbra 2021, ktorým bolo sťažovateľovi rozšírené obvinenie. Rovnako ústavný súd poznamenáva, že nie je zrejmé, či sťažovateľ využil možnosť kontroly postupu vyšetrovateľa podľa § 210 TP.

35. Na základe uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ mal a stále má k dispozícii účinný prostriedok nápravy v zmysle § 210 TP, prostredníctvom ktorého sa môže domáhať kontroly nad postupom vyšetrovateľa v prípravnom konaní.

36. V okolnostiach veci ústavný súd preto v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) ZoÚS ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu